

Euripide

Rhesos

PERSOANELE (în ordinea intrării în scenă)
CORUL străjilor troiene
HEKTOR, comandantul trupelor troiene și aliate
AINEIAS, erou troian

DOLON, războinic și spion troian
UN VESTITOR
RHESOS regele tracilor
ODYSSEUS ,eroi helleni
DIOMEDES
ATHENA, ocrotitoarea hellenilor
PARIS, fratele lui Hektor
VIZITIUL, lui Rhesos
O MUZĂ, mama lui Rhesos

Drama se desfășoară în tabăra troienilor, care s-au așezat în câmpia de sub zidul cetății. E noapte. Dinspre tabăra hellenilor și lagărul flotei lor se văd lumini de focuri. Hektor doarme în cortul său de comandant pe un pat așternut cu frunze. Intră Corul, alcătuit din războinici troieni care tocmai făceau de strajă.

CORIFEUL

Să mergă spre patul lui Hektor vreunul din voi, scutierilor fără de somn ce-i purtați basileului armele, și care ați fost rânduiți, în straja a patra, să vegheați peste toată armata. Te sprijină, Hektor, în cot și ridică-ți capul, deschide-ți ochii cumpliți precum ai Gorgonei, părăsește culcușul de frunze întins pe pământ! Ascultă o știre de seamă.

HEKTOR (ridicându-se, apoi coborând din pat)

Hei! Cine-i acolo? E vocea vreunui prieten? Stai! Cine ești? Care-i parola? Rostește-o tare! Oare cine se-apropie noaptea de patul meu? Vorbește odată!

CORIFEUL

Suntem străjile oastei.

HEKTOR

De ce s-a stârnit gălăgie?

CORIFEUL

Să fii liniștit.

HEKTOR

Dar eu sunt liniștit. Am fost atacați, în beznă, pe neașteptate?

CORIFEUL

Nu încă.

HEKTOR

De ce-ați întrerupt veghea voastră și-ați iscat tulburare-n armată? Ce țineți să-mi spuneți în toiul nopții? Nu știți că, în preajma oștirii argeilor, noi noaptea dormim lângă toate armele noastre?

CORUL

Strofă înarmează-te, Hektor, aleargă la corturi, aliații trezește-i, zorește-i să pună mâna pe lance. Vestește-ți prietenii să se unească și ei cu războinicii tăi. Înghămați-vă caii. Cine va merge la fiul lui Pânthoos, ori la fiul Europei, căpetenia cetelor de lykieni? Unde sunt preoții care scrutează măruntaiele jertfelor? Unde-s mai-marii celor cu arme ușoare? Arcași frigieni, legați-vă iute coarda la arcul vostru de corn.

HEKTOR

Îmi vestiți noutăți ce-nfioară auzul, și vreți totodată să-mi dați curaj. Dar nu e nimic deslușit într-aceasta. Ori Pan v-a lovit cu biciul, urmașul lui Kronos, și vă zguduie groaza, încât, părăsindu-vă locul de veghe, iscați tulburare-n armată? Ce știre-mi aduceți? Voi mult ați vorbit, dar în spusele voastre nimic nu e limpede.

CORUL

Hektor, în tabăra oastei hellenilor focuri au ars toată noaptea; cerul și navele lor sunt iluminate de torțe. Toți luptătorii cu larmă s-au dus noaptea spre cortul lui Agamemnon, ca să primească, desigur, poruncă nouă. Nnicând n-a domnit asemenea frică în sânul oștirii marine, îngrijorați pentru ce s-ar putea să urmeze, noi am venit să-ți vestim întâmplările, ca, mai târziu, nu cumva să ne afli vreo vină.

HEKTOR

Voi ați venit la timp; însă de ce vă temeți?

Dușmanii vor, trăgând la vâsle, să părăsească Troia noaptea, s-o ia la fugă dispărând chiar de sub ochii noștri. Mă bucură aprinderea semnalelor nocturne.

De ce mi-ai smuls, Apollon, biruința, precum ai smulge prada unui leu, mai înainte să fi azvârlit în mare, să fi zdrobit cu lancea mea întreaga oaste argiană? Căci, dacă nu m-ar fi împiedicat apusul soarelui strălucitor, eu lancea norocoasă n-aș mai fi oprit-o fără să dau foc la nave, fără să trec prin corturile-aheilor și să-i ucid cu brațul meu acoperit de sânge.

Eu chiar și pe-ntuneric eram pregătit să lupt, cât timp mă sprijineau norocul și un zeu. Dar, în deșteptăciunea lor, prezicătorii, având știința rânduielilor divine, m-au îndemnat s-aștept lumina zilei, și-apoi să nu mai las nici un argeu pe continent. Ei nu așteaptă clipa hotărâtă de prezicătorii mei; fugarul pe-ntuneric e viteaz nevoie mare.

Hai, cât mai grabnic, trebuie să poruncim oștirii să se scuture de somn și să apuce armele în mâini. Acelora dintre dușmani care sunt gata să se cațere în nave, străpungeți-le spatele, ca să împroaște scările cu sânge! Iar ceilalți, prinși, legați în lanțuri, să se deprindă a lucra din greu ogoml Troiei!

CORIFEUL

Tu, Hektor, te grăbești, fără să fi aflat ce se petrece. Nu este limpede dacă argeii fug într-adevăr.

HEKTOR

Cu ce alt gând ar fi aprins atâtea focuri?

CORIFEUL

Eu n-am habar, însă purtarea lor îmi dă de bănuir.

HEKTOR

Să știi că toate te vor înfrica, dacă te temi de asta.

CORIFEUL

Aheii, până astăzi, n-au aprins nicicând atâtea focuri.

HEKTOR

Ei, până astăzi, n-au fost biruiți nicicând atât de rușinos.

CORIFEUL

Noi ție-ți datorăm izbânda; acum dă ordin s-o desăvârșim.

HEKTOR

Da; cu dușmanii-n față, doar o vorbă are preț: „la arme!”

CORIFEUL

Dar iată-l pe Aineias sosind cu pasul mare, el vine să le-aducă prietenilor săi o veste însemnată.

(Intră Aineias.)

AINEIAS

Care-i temeiul, Hektor, că străjile de noapte, trecând prin tabără, s-au adunat la cortul tău, înspăimântate? De ce-au țipat în toiul nopții și-au trezit oștirea?

HEKTOR

Ia-ți armele, îmbracă-te, Aineias, cu armură!

AINEIAS

Ce se petrece? Ai primit înștiințare că dușmanii, ocrotiți de beznă, au dat năvală fără veste?

HEKTOR

Ei suie în corăbii, se pregătesc de fugă.

AINEIAS

Dar poți să-mi dai dovadă hotărâtă despre asta?

HEKTOR

Argeii au aprins făclii, să ardă toată noaptea. Nu cred că vor mai aștepta până în zori, ci, pentru c-au iscat aceste focuri, vor părăsi pământul Troiei, suiți în nave bine întocmite, și vor goni spre casă.

AINEIAS

Și tu ce vrei să făptuiești într-asta? De ce te-ai înarmat?

HEKTOR

Când își vor face vânt pe vase, ca să fugă, am să-i opresc cu lancea pe dușmani, și am să cad asupra lor cu toată greutatea mea.

Ar fi rușine pentru Ilion, și chiar mai mult decât rușine, ar fi nenorocire, când zeul ne oferă dușmanii fără luptă, noi să-i lăsăm să fugă, după ce-am îndurat din partea lor atâtea rele.

AINEIAS

De ce nu ești un sfetnic tot așa de bun, pe cât ești de viteaz în fapte? Dar nici un muritor nu are toate însușirile de la natură; primește fiecare câte-un dar deosebit. Tu ești făcut să lupți iar alții să dea sfaturi înțelepte.

Ai auzit vorbindu-se c-au fost aprinse focuri, și tu te înfierbânți, crezi că aheii fug și vrei să duci armata împotriva lor, să treacă noaptea peste șanțuri de-apărare.

Dar dacă, după ce vei fi săltat peste tranșeele adânci, îi afli pe dușmani, nu gata de-a fugi din țara noastră, ci hotă-râți să se împotrivescă, iar dacă te vor birui, tu cum vei mai răzbi să intri în cetate? Cum va răzbate dincoace de palisade oastea în risipă? Cum vor conduce vizitiii carele pe poduri fără-a sfărma butucii roților?

În schimb, de vei învinge, va intra în luptă și feciorul lui Peleus. El nu va-ngădui să dai corăbiilor foc, nici să-i măcelărești prea lesne, cum ai crede, pe ahei, căci omul e nestăvil și zdravăn ca un turn.

Armata haide s-o lăsăm să doarmă liniștită lângă scuturi, să se refacă după oboseala bătăliei. Mai nimerit îmi pare să trimitem un bărbat, cu voia lui, să iscodească tabăra dușmană. Dacă argeii tocmai stau să fugă, să ne-avântăm și să cădem asupra lor. Dacă aceste focuri le-au aprins în tabără doar ca să ne atragă într-o cursă, vom ști de la spionul nostru ce uneltesc dușmanii, și-atunci vom ține sfat. Aceasta-mi este judecata, Hektor.

CORUL

La fel ne gândim și noi. Urmează-i părerea, leapădă-ți gândul. Cutezanța prea mare la o căpetenie nu e pe placul nostru. Ce-ar fi mai prielnic decât să trimiți la corăbii un cercetaș iscusit, care să afle de ce luminează aceste focuri aproape de prorele navelor?

HEKTOR

Mă dau bătut, dacă vă place tuturor această cale. Aineias, du-te, liniștește aliații. Armata s-ar

putea să fie tulburată de vestea întrunirilor din toiul nopții. Eu, în ce mă privește, voi trimite la dușmani un spion.

De vom afla că uneltesc vreo viclenie, nimic nu-ți vom ascunde, iar când vom ține sfat vei fi de față. Însă, de fac anume pregătiri, cu gând să fugă, ia seama, să auzi chemarea-naltă a trompetei. Căci eu nu voi întârzia. Mă voi apropia năvalnic de argei, în vreme ce-și vor trage navele în mare și chiar în astă noapte mă voi măsura cu oastea lor.

AINEIAS

Trimite cercetașul cât mai iute. Acum te-arăți a fi prevăzător și înțelept. Mă vei vedea luptând alături de tine vitejește, când va fi nevoie.

(Aineias pleacă.)

HEKTOR

Troienilor, ați auzit ce s-a rostit aici. Care din voi vrea să se ducă la corăbii, să-i spioneze pe argei? Cine dorește să devină binefăcătorul patriei? Primește careva? Eu nu pot face toate slujbele deodată pentru țara mea și pentru aliați.

(Înaintează Dolon.)

DOLON

Sunt gata pentru țara mea să-nfrunt primejdia și ca iscoadă să purced spre navele argeilor. Când voi fi deslușit tot ce urzesc aheii, mă voi întoarce; iată ce mă leg să duc la bun sfârșit.

HEKTOR Îți meriți numele și patria ți-e scumpă, Dolon.

Aveai și până azi o casă părintească glorioasă; acum o faci de două ori mai glorioasă.

DOLON

Va trebui, fără-ndoială, să trudesc, dar oare truda-a-ceasta nu e vrednică să fie răsplătită pe măsură? Dacă la sarcină se-adaugă câștigul, plăcerea de-a o săvârși e îndoită.

HEKTOR

Așa e, ai dreptate, nu zic altfel. Alege-ți tu răsplata, orice afară de regalitatea mea.

DOLON

Nu-ți jinduiesc regalitatea grea de griji pentru cetate.

HEKTOR

Atunci însoară-te cu o copilă de-a lui Prâamos și fii cumnatul meu.

DOLON

Nu vreau să mă căsătoresc cu o femeie dintr-o vatră mai puternică decât a mea.

HEKTOR

Pot să te răsplătesc cu aur, dacă acesta-i darul ce-l poftești.

DOLON

Acasă am și eu; nimic dintr-ale vieții nu-mi lipsește.

HEKTOR

Ce ți-ai putea dori din toată bogăția Troiei?

DOLON

Făgăduiește că-mi vei da, când vei fi biruit aheii...

HEKTOR

Făgăduiesc. Orice să-mi ceri, afară de mai-marii flotei.

DOLON

Ucide-i tu! N-am să împiedic brațul tău să-l piardă pe

Menelaos.

Doar nu-mi vei Oileus...

HEKTOR

cere să ți-l dăruiesc pe Âias fiul lui

DOLON

Atare brațe gingașe lucrează prost pământul.

HEKTOR

Numește-mi un aheu, pe care-l vrei, drept plată, viu.

DOLON

Am spus-o adineauri; eu am acasă aur.

HEKTOR

Prea bine; vei alege ce poftești din prada de război.

DOLON

Închină zeilor trofeele, atârnă-le de temple!

HEKTOR

Dar ce răsplată îmi vei cere, mai mare decât toate-acestea?

DOLON

Caii lui Achilles. Câștigul trebuie să fie pe măsura trudei, când însăși viața ta o joci la zaruri cu Destinul.

HEKTOR

E un câștig pe care-l jinduiesc nu mai puțin ca tine. Din stirpe de nemuritori, sunt cai nemuritori cei care-l poartă pe nestăvilitul fiu al lui Peleus. Se spune că fugarii i-a primit Peleus de la stăpânul mării, zeul Poseidon, care-i domesticise.

Eu ți-am stâmit speranța și n-am să te înșel. Deci vei primi din parte-mi darul cel mai minunat din câte ai putea să stăpânești: caii și carul vajnicului Achilles.

DOLON

Îți mulțumesc. Dacă-i voi dobândi, voi spune răspicat că, dintre frigieni, eu am primit, pentru curajul meu, răsplata cea mai minunată. Iar tu nu trebuie să mă invi-diezi: sunt mii de alte bunuri care te vor bucura, o tu, cel mai viteaz bărbat din Troia.

CORUL

E mare primejdia, mare-i de-asemeni răsplata spre care ți-tești. Vei fi fericit să o capeți, încercarea te va umple de glorie, o cinste mai mare decât să ajungi cumnatul poruncitorilor noștri. Intru cât îi privește pe zei, roagă Dreptatea să-ți poarte de grijă, întru cât îi privește pe oameni, ți-au împlinit, se pare, toate dorințele.

DOLON

Pornesc, dar merg întâi la casa mea, la vatra mea, să trag pe mine un veșmânt mai potrivit, apoi am să mă-ndrept spre navele argeilor.

CORIFEUL

Spune-mi ce strai vei îmbrăca în locul celui de acum?

DOLON

Un strai mai potrivit cu misiunea mea și cu un mers furiș.

CORIFEUL

Înțelepciunea trebuie deprinsă de la omul înțelept. Răspunde, cum te vei înveșmânta?

DOLON

Am să-mi acopăr spatele cu pielea unui lup și creștetul cu botul larg deschis al fiarei. Eu brațele-am să mi le vâr în labele de dinainte, picioarele în labele de dinapoi și-am să imit cum umblă lupul patruped.

Le va fi greu dușmanilor să dibuie tertipul. Mă voi apropia tiptil de șanțurile lor și de întăriturile făcute din corăbii. Iar când voi trece printr-un loc pustiu, voi merge în picioare ca un om. Acesta-mi este șiretlicul.

CORIFEUL

Să-ți fie călăuz Hermes, feciorul nimfei Maia, domnul hoților, și să te poarte înapoi cu bine. Tu știi ce ai de împlinit; acum nu-ți mai trebuie decât noroc.

DOLON

Mă voi întoarce sănătos. Am să-lucid pe Odysseus și-ți voi aduce capul lui, ca o dovadă sigură, încât să poți susține c-am mers până la navele dușmane. Sau pe feciorul lui Tydeus îl voi ucide.

Cu mâinile însângerate, voi reveni la casa mea mai înainte să se-așteamă pe pământ lumina zilei.

(Dolon pleacă.)

CORUL

Strofa 1

Tu, care ești venerat în Thymbra și-n insula Delos, și care cobori în Lykia la templul tău, Apollon, o chip divin, haide la noi înarmat cu săgețile tale, vino în toiul nopții, ocrotește-l pe omul acesta, pe fiii lui Dârdanos apără-i, o preaputernice, tu, care ai înălțat vechile ziduri troiene!

Antistrofa 1

Fie ca Dolon s-ajungă în preajma flotei, să iscodească armata hellenilor și să se-ntoarcă nevătămat la altarele casei părinților săi din Ilion! Iar mai apoi, când Hektor stăpânul nostru va fi zdrobit oștimea argeilor, să se urce și el în carul tras de fugarii din Phthia, dăruieți de zeul marin lui Peleus Aiakidul!

Strofa 2

Doar el, pentru casele noastre și pentru glia țării, a cutezat să meargă la tabăra navelor, să iscodească.

li laudăm voinicia. Rari sunt bărbații viteji la vremea când soarele nu luminează largul mării și când cetatea e bătută de vijelie.

Dar se mai află și alți frigieni fără teamă.

Câtă-ndrăzneală în oastea noastră!

A nesocoti alianța cu Ilion este purtare fricoasă de mysian.

Antistrofa 2

Pe care războinic aheu va fi să-l lovească de moarte, în cortul său, junghietorul nostru, pășind pe pământ ca o fiară cu patru labe?

De l-ar sfârși pe Menelaos, ori de l-ar ucide pe Agamemnon, și de-ar aduce, să-i pună Helenei în mâini, s-o facă să verse lacrimi, capul cumnatului său mișel, care-a condus, împotriva pământului Troiei, luptători pe o mie de vase!

(Sosește în grabă un vestitor, păstor de pe muntele Ida.)

VESTITORUL

De-ar fi să le aduc stăpânilor întruna, rege, știri bune precum cele ce ti le voi spune.

HEKTOR

Câtă prostie poate zace-n sufletul acestor păcurari!

Desigur vii să le aduci stăpânilor vreo veste despre rodnicia turmelor. Dar ai picat în timp și-n loc nepotrivite. Nu știi unde se află casa mea și tronul tatei? Acolo trebuia să mergi să povestești despre belșugul staulelor noastre.

VESTITORUL

Da, noi păstorii suntem proști; la fel socot și eu. Dar nu e mai puțin adevărat că veștile ce ți le aduc sunt fericite.

HEKTOR

Destulă vorbărie despre soarta țarcurilor tale. Noi suntem gata să ne batem și ținem armele în mâini.

VESTITORUL

Eu tot despre război venit-am să-ți vorbesc. Un luptător în fruntea oștii lui de multe mii de oameni sosește ca prieten, să mântuie pământul ăsta.

HEKTOR

Din care patrie, din ce țărâm sosește?

VESTITORUL

Din Tracia. Grăiește că-i feciorul lui Strymon.

HEKTOR

Cumva e Rhesos? Zici c-a pus piciorul pe pământul Troiei?

VESTITORUL

Întocmai. Mă scutești să ți-o mai spun.

HEKTOR

De ce străbate văile din Ida, ocolind câmpia și calea largă pentru care?

VESTITORUL

Eu nu știu limpede, ci pot să-ncerc a lămuri. Nu-i lesne să strecuri armata, în puterea nopții, printr-o câmpie, când ai auzit că-i înțesată de dușmani.

Noi, păcurarii de pe Ida, muntele ce-i însăși rădăcina și vatra țării noastre, am fost cuprinși de spaimă, când Rhesos a pătruns la miezul nopții în dumbrava doldora de fiare.

Trecea vuind cumplit, ca un șuvoi, armata tracilor.

Loviți de groază, ne-am mânat spre vârfuri turmele; eram îngrijorați să nu se-abată hoți argei să pustiască staulele vitelor. Însă curând auzul nostru desluși voci care nu erau ale unor helleni; și-am încetat să ne mai temem.

Eu am înaintat spre cercetașii oștii și-am întrebat în limba tracă cine e poruncitorul lor, cine-i părintele acestuia și dacă vine ca să sprijine cetatea Priamizilor.

Aflând tot ce voiam să știu, am înlemnit. Căci l-am văzut pe Rhesos, asemeni unui zeu, înfipt și drept în carul lui de luptă trac. Avea un scut, pe umeri, cu ferecături de aur care scânteiau. Juguri de aur apăsau grumazul bidiviilor mai albi și mai strălucitori ca neaua. Iar de pe fruntea cailor, Gorgone de aramă, precum aceea de pe pavăza Athenei, și sumedenie de zurgălăi stârneau înfricoșare. Tăria-acestor luptători nici numărându-i n-ai putea s-o cântărești.

Vedeai trecând la nesfârșit: noian de călăreți și de peltași, noian de trăgători cu arcul, și-o liotă de oameni. Înarmați ușor, toți îmbrăcați în straiul trac.

Acesta e viteazul care, iată, vine să ajute Troia. Feciorul lui Peleus nu va putea să-i scape, fie că fuge, fie că-l întâmpină cu lancea.

CORIFEUL

Când oamenii unei cetăți sunt ocrotiți de zei, pe nesimțite mersul întâmplărilor se-ndreaptă către bine.

HEKTOR

Acum, când lancea-mi este cu noroc și Zeus ne ține partea, îmi voi afla mulțime de prieteni. Dar nu ne trebuie cei care nu ne-au ajutat odinioară, când Ares ne îndepărta de port și sfâșia, suflând năprasnic, pânzele acestei țări.

Cât despre Rhesos, ne arată ce fel de prieten e cu Troia: sosește numai la ospăț; lipsea când vânătorii prindeau prada; el nu s-a canonic cu lancea lângă noi.

CORIFEUL

Disprețuiești, pe drept, și veștejești asemenea prieteni. Primește-i totuși <bine>, acum când vor să sprijine cetatea.

HEKTOR

Îți suntem e de-ajuns: noi apărăm de multă vreme Troia.

CORIFEUL

Ești sigur că ai și zdrobit dușmanii?

HEKTOR

Sunt sigur. Mâine o va dovedi lumina zilei.

CORIFEUL

Gândește-te la viitor: atâtea răsturnări aduce soarta!

HEKTOR

Nu-mi place să se vină prea târziu în ajutor unor prieteni.

Deci Rhesos, dacă totuși a sosit, să fie pentru noi nu aliat, ci oaspete; să stea la masa oaspeților mei. Însă, din partea fiilor lui Priamos, el n-are drept la vreo recunoștință.

CORIFEUL

Stăpâne, a respinge aliații e primejdios.

VESTITORUL

Numai privindu-l, și dușmanii se vor îngrozi.

HEKTOR (adresându-se întâi Vestitorului, apoi Corifeului)

Ți-s bune sfaturile; felul tău de a gândi e potrivit. Prea bine! Acest Rhesos cu armele de aur, dacă-i să cred ce spune Vestitorul, fie primit ca aliat al țării.

(Vestitorul pleacă.)

CORUL

Strofa 1

Adrâsteia, fata lui Zeus, să abată invidia zeilor de la cuvintele noastre! Căci noi vom rosti tot ceea ce pentru suflet e dulce să spunem. Lată-te dară, copile al râului! Lată-te-ajuns la curtea regelui Frigiei: fii binevenit, de vreme ce te-au trimis maică-ta, una din Pieride, și râul cu poduri frumoase...

Antistrofa 1... divinul Strymon, care odinioară, din rotocoalele undelor sale, sub înfățișare de apă, s-a strecurat în pântecul fără prihană al melodioasei Muze și ți-a dat viață, o tânăr erou! Întocmai ca Zeus, al luminii părinte, tu vii către noi într-un car cu fugari focoși. O patria noastră, o Frigie, azi, când un zeu e cu noi, azi poți să-l mărești pe Zeus ca Liberatorul.

Strofa 2;

Oare acuma străvechea cetate Ilion va celebra din nou, ziua-ntreagă, sărbătoarea lui Bakchos prin cântece de iubire și prin întreceri de cupe umblând de la dreapta la stânga, când cei doi Atrizi părăsi-vor țărmlul troian, ca să străbată marea și să ajungă la Sparta? Prietene Rhesos, după această izbândă a brațului tău și a lăncii tale, fie să poți să te-ntorci în patria ta!

Antistrofa 2

Vino, ivește-te. Stai față-n față cu Achilleus, opune-te lui, ridicând pieziș pavăza ta de aur deasupra inelului carului tău de luptă.

Din peste cetățile tale a trupui.

HEKTOR

O fiu a Muzei, tu n-ai putea susține că prietenii nu te-au chemat și că de-aceea n-ai venit să ne salvezi, ori barem să ne-ajuti.

Câți crainici frigieni, câte solii nu ți-am trimis, rugându-te să sari în ajutorul Troiei? Cu câte daruri scumpe nu te-am copleșit?

Iar tu, bărbat din neamul nostru, și nu hellen, la fel ca noi, de-ar fi ținut numai de tine, ne-ai fi lăsat hellenilor în seamă.

Și totuși nu erai cândva decât o căpetenie mărunță, dar mâna mea din tine-a ridicat puternicul monarh al tracilor, când, lângă Pângaion și-n câmpii Paioniei, pe cei mai vajnici traci i-am atacat pieptiș și scuturile lor le-am sfărâmat, îngenunchind acest popor, ca să ți-l dau în stăpânire.

Iar tu, călcând sub tălpi recunoștința ce mi-o datorai, ești ultimul care sosește să ne-ajute în restriște.

Alți oameni, care nu-s din neamul nostru, de mult ni s-au alăturat. Din ei, o parte au pierit și zac sub țărână în morminte: ce strașnică dovadă de credință față de cetatea Ilion! O parte stau sub arme, lângă caii înhămați la care, neclintiți pe locurile lor, și când vifornița-i îngheață, și când văpăile de soare-i fac să înseteze; ei nu se tolănesc pe paturi de ospăț, ca tine, cu brațul ridicat, sorbind vârtos din cupe.

Acestea sunt învinuirile ce ți le torn în față, ca să știi că Hektor pururi spune ce gândește.

RHESOS

Tot astfel sunt și eu; când am ceva de spus, merg drept la țintă; nici eu, din fire, nu îndur fățarnicia.

Iar gândul că lipsesc din țara-aceasta, mai mult decât pe tine, pe mine mă căznea, umplându-mi inima de chin și nerăbdare.

Dar un popor de sciți, dintr-un tărâm apropiat de granițele mele, mi-a declarat război chiar când doream să plec la drum spre Troia și să trec peste strâmtoare.

Sosit la țărmul Mării Primitoare-de-Străini! Urma să urc în nave oastea tracilor și, iată, acolo am străpuns cu lancea sciții, de-am închinat un sânge negru gliei, dar vai! Amestecat cu sânge trac.

Această întâmplare m-a împiedicat s-ajung în șesul Troiei mai devreme, să lupt cu tine laolaltă. Dar după ce-am zdrobit armata sciților și le-am luat odraslele ostateci și le-am cerut să verse, la palatul meu, tribut în fiecare an, m-am îndreptat spre voi.

Am traversat cu navele strâmtoarea sporos și-am străbătut pe jos hotar după hotar, nu bând vârtos, cum m-ai învinuit, nici somnorând în case aurite, ci îndurând vifornițele ce se-abat cu gheață peste marea Traciei și peste Paionăa, culcat numai în straiul ăsta și lipsit de somn.

E drept, sunt ultimul venit, însă la timp.

Căci, iată, zece ani s-au scurs de când te lupti, fără să dobândești nimic. Tu zile după zile pierzi, jucând, contra hellenilor, la zaruri soarta înfruntării. Dar mie îmi va fi de-ajuns lumina unei zile, ca turnurile lor să le răstorn, să năvălesc în țarcul navelor și săucid dușmanii.

Punând de grabă capăt chinurilor tale, eu mâine voi pleca din ilion spre casă. Nu vă-narmați niciunul dintre voi cu scutul.

Eu însumi am să frâng orgoliul fără seamăn al aheilor și-am să-i stârpesc, cu toate că sunt ultimul venit.

CORUL

Cuvântare dragă! Prietene, tu ai venit din partea lui Zeus. Să apere Zeus cel de sus cuvintele tale de invidia zeilor, necruțătoare! Flota de lemn sosită din Argos nu a purtat până azi peste valuri și n-are vreun bărbat mai viteaz decât tine. Cum ar putea, vă-ntrebăm, Achilleus, cum Aias să n-o ia la fugă din calea lăncii tale? Fie s-ajungem, o rege, în ziua când le vei da pedeapsă cu sulița ta, pentru mâinile lor pătate de sânge.

RHESOS

Am să vă dăruiesc acest prilej de bucurie, ca să uitați că am lipsit de-aici atâta vreme.

Adrăsteia să nu se mânia pe cuvântarea mea!

Dar când vom libera cetatea de dușmani și tu din pradă vei alege fruntea hărăzită zeilor, vreau să purced cu tine Hektor la luptă împotriva gliei argiene și ajungând acolo, cu lancea mea să pustiesc Hellada-ntreagă, ca să învețe-a suferi și ei, la rândul lor, năpastele războiului.

HEKTOR

De mi-ar fi dat ca, dezlegat de-atâta rele, să pot domni cândva nestingherit peste cetatea mea, precum odinioară, ah! Cât aș fi de recunoscător față de zei!

În ceea ce privește Argosul și locurile ce alcătuiesc Hellada, nu-i chiar atât de lesne, pe cât spui, să le zdrobești cu lancea-n mână.

RHESOS

Nu se vorbește că hellenii cei mai vajnici au venit aici?

HEKTOR

Nu pot să le topesc neînfricarea și află că-i respingem anevoie.

RHESOS

Atunci, odată ce vor fi uciși, și lucrul nostru va fi gata.

HEKTOR

Nu te gândești la țeluri depărtate, uitându-le pe cele de sub ochii tăi.

RHESOS (ironic)

Îmi pare că te mulțumești să-nduri, nu să stârnești, nenorocirea.

HEKTOR

Chiar dacă nu mă mișc din Ilion, regatul meu este destul de larg.

Acuma poți să te-narmez cu scutul și să-ți așezi cum vrei războinicii, în cornul stâng al oștii, sau în cornul drept, sau între aliați, la mijloc.

RHESOS

Vreau singur să dau lupta cu dușmanii, Hektor. Dar dacă tu socoti că este rușinos să vii cu mine să le-aprindem flota, așază-mă în fruntea oștii, să-l am pe Achilles în față.

HEKTOR

Tu n-ai cum să îndrepti asupra lui temuta-ți lance.

RHESOS

Nu se zicea c-a debarcat și el pe țărmul Troiei?

HEKTOR

El a venit și chiar aici se află, dar, mâniat pe capii oștii, nu mai apucă sulița cu ei alături.

RHESOS

Care-i cel mai ilustru din armată, după el?

HEKTOR

Eu cred că Aias cu nimic nu-i mai prejos; nici fiul lui Tydeus.

Mai este, dintre toți cel mai viclean, acest coțcar de Odysseus, căruia nu-i lipsește bărbăția, nici încumetarea; el cel mai mult a păgubit cetatea.

De pildă într-o noapte, a pătruns în sacra-mprejmuire a templului Athenei, a ridicat hoțeste idolul zeiței și-a dus statuia la corăbiile lor. Iar într-o zi pungașul, în strai de cerșetor, trimis la Ilion să spioneze, s-a strecurat prin ziduri înăuntru, i-a blestemat în gura mare pe argei, apoi a omorât câțiva străjeri și paznici de la porți și-a izbutit să scape. Îl dibuim întruna pregătindu-ne vreo cursă, pitit lângă altarul zeului din Thymbra, nu departe de oraș; e un cumplit ponos în contra căruia luptăm.

RHESOS

Nicicând un om cu suflet mare nu se-ascunde, când vrea să-și piardă un dușman, ci îl atacă drept în față.

Dar pe argeul ăsta, care, precum spui, se-aține în cotloane de tâlhari, ca să-și urzească vicleniile, eu am să-l prind de viu și am să-l trag în țeapă, la porțile cetății, și am să-l dau să prăznuiască vulturii din el. Fiind un hoț ce jefuiește capiștile zeilor, el trebuie de-o moarte pe măsura lui să piară.

HEKTOR

Voi faceți-vă deocamdată tabăra, căci încă este noapte. Am să-ți arăt eu însumi unde-i nimerit să înnopteze-armata ta, deosebit de rândurile noastre.

Parola noastră este „Phoibos”. Să ți-o aduci aminte, dacă va fi nevoie, și s-o împărtășești războinicilor traci. (Se adresează Corului.)

Voi mergeți înaintea rândurilor să vegheați; să stați de strajă ațintiți și să-l întâmpinați pe Dolon, care spionează flota, căci, dacă este teafăr, trebuie să se apropie de corturile noastre.

(Iese împreună cu Rhesos. Începe să se lumineze de ziuă.)

CORUL

Cine-i la rând de veghe? Cine, în locul nostru? Purced să se culce primele astre; cele șapte Pleiade răsar în zare, zboară alin în mijlocul cerului Vulturul. Treziți-vă, nu zăboviți! Sculați-vă din așternut pentru veghe! Nu deslușiți cum pălește văpaia lunii? Zorile sunt aproape; zorile stau să răsară; iată și steaua ce le vestește.

ÎNTÂIUL HEMICOR

Cine a fost rânduit pentru veghea dintâi?

AL DOILEA HEMICOR

Koroibos, fiul lui Mygdon, se zice...

ÎNTÂIUL HEMICOR

Cine au fost rânduiți pe urmă?

AL DOILEA HEMICOR

Kilikienii, pe care i-au deșteptat din somn paionii, apoi mysienii, cărora noi le-am urmat⁶⁵.

ÎNTÂIUL HEMICOR

Așadar este timpul, mergând, să trezim lykienii, desemnați, după cum le căzură sorții, pentru a cincea veghe.

CORUL Antistrofa

Iată, acum auzim dinspre râul Simois, din cuibul înalt, năclăit de sânge, privighetoarea melodioasă, pasărea de-copil-ucigașă. Auzim cum își cântă cu nenumărate triluri durerea.

Pe muntele Ida turmele și-au început pășunatul. Auzim răsunând în nopte şuier de flaut. Somnul ne-adie, ne farmecă ochii; apropierea lui de pleoape nu-i niciodată mai dulce decât în zori.

ÎNTÂIUL HEMICOR

De ce nu vedem revenind cercetașul trimis la corăbii de Hektor să iscodească?

AL DOILEA HEMICOR

Ne tulbură frica; Dolon lipsește de multă vreme.

ÎNTÂIUL HEMICOR

Să fi căzut în vreo cursă pitită, ori să fi pierit?

AL DOILEA HEMICOR

Prieteni, mergând, să trezim lykienii, desemnați, după cum le căzură sorții, pentru a cincea veghe.

(Luptătorii ce alcătuiesc Corul pleacă din scenă să-i trezească pe lykieni. Odysseus și Diomedes intră drâș, cu spadele în mână.)

ODYSSEUS

Ascultă Diomedes; n-auzi un zăngănit de arme? Sau poate ne-a lovit urechile un zvon deșert?

DIOMEDES

Nu, ci sunt lanțurile spânzurând de care ce răspândesc un zvon de fier. Și mie mi-a fost frică până să mă dumiresc că zgomotul e de la lanțuri.

ODYSSEUS

Ia seama, nu cumva, în beznă, să cădem peste străjeri.

DIOMEDES

Ia seama, chiar dacă pășesc prin întuneric.

ODYSSEUS

Dacă trezești din somn pe careva, cunoști parola frigienilor?

DIOMEDES

Parola este „Phoibos”; am aflat-o de la Dolon.

ODYSSEUS

Ah! Iată corturi părăsite de dușmani. Le vezi?

DIOMEDES

Și totuși, după cum mi-a spus-o Dolon, aici avea culcușul Hektor, pe care am venit să-l surp cu lancea.

ODYSSEUS

Ce se petrece? Să fi mers cu ceata lui în altă parte?

DIOMEDES

Poate-au plecat să pregătească pentru noi o cursă.

ODYSSEUS

Da, Hektor este îndrăzneț acum; victoriile l-au umplut de îndrăzneală.

DIOMEDES

Noi ce să facem, Odysseus? Nu l-am găsit în patul său pe omul nostru. Speranța ne-a fost înșelată.

ODYSSEUS

Să ne întoarcem la corăbii cât mai iute! Căci Hektor este ocrotit de zeul ce i-a dăruit izbânda ieri. Nu trebuie să silnicim norocul.

DIOMEDES

Atunci să ne grăbim la cortul lui Aineias, ori al lui Paris, frigianul cel mai demn de ură; să le tăiem cu spada capul.

ODYSSEUS

Cum ai putea, pe întuneric, să-i găsești în mijlocul unei oștiri dușmane și să-i ucizi fără să fii primejduit?

DIOMEDES

E totuși rușinos să ne întoarcem la corăbii, nedând troienilor o cruntă lovitură.

ODYSSEUS

Cum? Chiar n-ai făcut nimic? Nu l-am ucis pe șpionul flotei noastre, pe Dolon, și l-am despuiat de arme? Socoti că ai putea să nimicești întreaga oaste? Ascultă, haide să ne-ntoarcem; și fie să ne sprijine norocul.

(Se ivește din văzduh Athena, înzestrată cu atributele sale cunoscute: casca, lancea și egida – marele scut din piele de capră.)

ATHENA

De ce plecați din tabăra troiană cu inimile mistuite de mâhnire deoarece Destinul nu vă-ngăduie să-l omorâți pe Hektor sau pe Paris?

Voi n-ați aflat că a sosit un om în ajutorul Troiei, anume Rhesos, cu o pompă demnă de luat în seamă? Dacă rămâne peste noapte, până dimineață, viu, nici sulița lui Achilleus, nici a lui Aias, nu-l vor împiedica să nimicească navele argeilor, să le răstoarne zidurile și, cu lancea, prin Porți intrare largă să-și deschidă.

(Lui Diomedes.)

Ucide-l și vei fi stăpân a toate. Pe Hektor însă lasă-l în culcușul său; ia-ți gândul să-l înjunghii, să-i tai capul; el va primi prin altă mână moartea.

ODYSSEUS

Stăpâna mea Athena, am recunoscut răsunetul, cu care sunt obișnuit, al vocii tale, căci tu

întotdeauna la primejdie mă ocrotești. Arată-ne bărbatul unde înnoptează și care-i locul lui în tabăra barbarilor.

ATHENA

Se odihnește în apropiere; însoțitorii lui nu sunt amestecați cu oastea frigiană. Căci Hektor i-a ndemnat să se așeze în afara rândurilor de războinici până trece noaptea și se luminează.

Și nu departe sunt legați de carul trac fugarii săi bălani; pot lesne fi văzuți în noapte; ei strălucesc ca aripile unei lebede pe râu. Ucideți-l pe Rhesos și luați-i; va fi cea mai frumoasă pradă pentru casa voastră, căci nu se află car și bidivii mai mândri pe pământ.

ODYSSEUS

Ucide-l, Diomedes, tu pe capul tracilor, sau lasă-mi-l în seamă mie și îngrijește-te de cai.

DIOMEDES

Eu îl voi omorî, iar tu vei îmblânzi fugarii; ești priceput în a le dibui năravul și ai scormonitoare mintea. Bărbatul trebuie orânduit în locul unde este de folos.

(În clar-obscurul zorilor se distinge silueta lui Paris, care se apropie.)

ATHENA îl văd acolo pe Alexandros, venind spre noi. O strajă i-a adus la cunoștință zvonul că ar fi pătruns în tabără dușmani.

DIOMEDES El vine însoțit de alții sau e singur?

ATHENA

E singur. Se îndreaptă, pe cât pare, spre cortul fratelui său Hektor, să-i dea de veste că în tabără se află spioni.

DIOMEDES Nu trebuie să-ncepem prin a-l doborî?

ATHENA

Nu, n-ai putea să fii mai tare ca ursita lui. Nu este hărăzit prin mâna ta să moară, în schimb aici se află altul, pe care-l vei lovi de moarte. Grăbește-te.

Iar eu îl voi întâmpina pe Paris, luând înfățișarea ' Aphroditei, aliata lui, care-l ajută în primejdii, și prin cuvinte-amăgitoare îi voi da răsplata <cuvinită> omului pe care îl urăsc. Aceasta-i tot ce am avut de spus. El nu știe că Rhesos va fi jertfa voastră și nu m-a auzit, cu toate că-i aproape.

(Odysseus și Diomedes pleacă, îndreptându-se spre cortul lui Rhesos.)

PARIS

Cu tine, Hektor, căpetenia și fratele, vorbesc; tu dormi? N-ar trebui să stai de veghe? S-au strecurat în tabără dușmani; sunt fie hoți, fie spioni.

ATHENA

(sub înfățișarea Aphroditei)

Fii liniștit; te ocrotește Kypris, binevoitoarea ta. Îmi este inima cu tine în războiul care-l porți. Nu am uitat cum m-ai cinstit și-ți sunt îndatorată. La fel și azi, ca să le dăruiesc războinicilor Troiei biruință, venit-am să-ți aduc un mare luptător și aliat, pe tracul Rhesos, fiul Muzei cântului melodios; iar tatăl lui, cum umblă vorba, e Strymon.

PARIS

Ești pururi plină de bunăvoință pentru cetatea mea și pentru mine. Acesta e tezaurul cel mai de preț din lume: în clipa când te-am judecat a, fi cea mai frumoasă, pot spune că l-am câștigat pentru cetate. Eu am venit pentru că-am prins un zvon – nu era limpede, dar s-a lățit prin străji – că s-ar găsi aici spioni ahei. De-aceea am sosit să-l scol din așternut pe Hektor.

ATHENA

Dar n-ai temeii să-ți fie frică; nimic n-amenință armata. Hektor s-a dus să rânduiască pentru noapte oastea tracilor.

PARIS

Tu-mi dai încredere, și, bizuindu-mă pe spusa ta, mă-n-torc să stau de strajă, dezlegat de orice teamă.

ATHENA (rostind cuvinte cu două înțelesuri)

Te du; și crede-mă că urmăresc de-aproape tot ce te privește; eu vreau să văd victoria prietenilor mei. Ai să cunoști și tu cândva... Bunăvoința mea. (Paris pleacă. După o scurtă pauză, Odysseus și Diomedes intră în goană, cu spadele în mâini.) Voi doi luați aminte. Prea tare v-ați înfierbântat. Fecior al lui Laertes! Ascundeți săbiile voastre ascuțite. Monarhul tracilor e mort și caii sunt ai voștri. Însă troienii au aflat și-acum vă urmăresc.

Fugiți la adăposturile navelor cât mai degrabă! De ce întârziati, când vin dușmanii asupra voastră ca o vijelie? Scăpați cu viață!

(Athena dispare, apoi Corul războinicilor intră năvalnic în scenă. Se stârnește confuzie și tumult.)

ÎNTÂIUL HEMICOR Ah! Ah!

Trage-i, trage-i, trage-i, trage-i! Stinge-l, stinge-l! Cine-i omul? Iată unul; să-i vorbim.

Sunt tâlhari care prin beznă iscă tulburarea-n oaste. Toți aici, aici cu toții! Uite că l-am prins. Îl ținem.

(Lui Odysseus, pe care au izbutit să-l înșface) Spune repede. De unde ai venit? Din care țară?

ODYSSEUS (războinicului care îl amenință)

Nu e treaba ta s-o afli.

Vei muri pe dată dacă îndrăznești să-mi faci un rău.

AL DOILEA HEMICOR. Zi parola, sau altminteri îți străpung cu lancea pieptul.

ODYSSEUS

Stai! Astâmpără-te.

ÎNTÂIUL HEMICOR Haide, dați cu toții de aproape!

ODYSSEUS (prefăcându-se)

Stai! Vrei să-l ucizi pe Rhesos?

AL DOILEA HEMICOR (crezând că a grăit însuși Rhesos)

Nu pe cel ce vrea să-l piardă.

Potoliți-vă!

ODYSSEUS

Zi parola!

ÎNTÂIUL HEMICOR

(neîncrezător) Nici vorbă.

AL DOILEA HEMICOR

Nu ucide un prieten!

ÎNTÂIUL HEMICOR

„Phoibos”.

ODYSSEUS

AL DOILEA HEMICOR

Bine. Lăsați lancea jos cu toții.

(Odysseus și Diomedes izbutesc să scape.)

ÎNTÂIUL HEMICOR Știți unde s-au dus vrăjmașii?

AL DOILEA HEMICOR

Au luat-o într-acolo.

ÎNTÂIUL HEMICOR

Fuga! Să le prindem urma. Sau, strigând, să dăm alarma?

AL DOILEA HEMICOR

E primejdios, în beznă, să stârnim toți luptătorii.

CORUL

Strofă

Cine-i bărbatul venit aici? Cine se va lăuda c-a avut nespusa-ndrăzneală de-a ne scăpa din mână? Unde-am putea să-l ajungem? Cum am putea recunoaște bărbatul care-a trecut, pășind fără frică, prin mijlocul cetelor noastre și printre oameni de strajă? Să fie un thessalian? Un locuitor de pe țărmul Lokridei? Vreun insular cu viață rătăcitoare? Cine era și de unde? Care e patria lui? Care e zeul suprem căruia i se închină?

ÎNTÂIUL HEMICOR

N-a dat cumva Odysseus lovitura? Cine, altminteri? Judecând după faptă, noi credem că el e.

AL DOILEA HEMICOR

Credeți de-a binelea?

ÎNTÂIUL HEMICOR

Cum să nu credem?

AL DOILEA HEMICOR

Oricum, este plin de-ndrăzneală.

ÎNTÂIUL HEMICOR

Cine e cutezătorul pe care-l măriți? -

AL DOILEA HEMICOR

Odysseus.

ÎNTÂIUL HEMICOR

Nu preamăriți isprava șireată a unui tâlhar.

CORUL Antistrofă

A mai venit în cetate o dată, cu fața scaldată de plâns Odysseus, înfășurat în straie zdrențoase și ascunzând sub mânta-i o spadă. El se târa, cerând de pomană, ca o slugă miloagă; avea căpățâna jegoasă, plină de coji, și-a împrôșcat îndelung cu ocări neamul regesc al Atrizilor, de parcă era dușmanul capilor oștii. De ce n-a pierit, de ce n-a pierit, cum i se cădea, înainte să lase urmele pașilor săi pe pământul Frigiei?

ÎNTÂIUL HEMICOR

Fie c-a fost a lui Odysseus isprava, fie că nu, ne bântuie frica; Hektor pe noi, străjerii, va pune vina.

AL DOILEA HEMICOR

Ce-nvinuire ne va aduce?

ÎNTÂIUL HEMICOR

El nu va ierta...

AL DOILEA HEMICOR

Ce-am făptuit? De ce vă e teamă?

ÎNTÂIUL HEMICOR

... Că noi i-am lăsat să treacă...

AL DOILEA HEMICOR

Pe cine?

ÎNTÂIUL HEMICOR

...pe cei strecurați astă noapte în tabăra noastră.

(Vizitiul lui Rhesos intră în mare grabă și tulburare, plin de sânge.)

VIZITIUL Lovitură cumplită a sortii! Ai! Ai!

CORIFEUL

Tăceți cu toții, aplecați-vă. E poate unul ce se prinde în năvod.

VIZITIUL

Cumplită năprasună pe capul tracilor!

CORIFEUL

Se tânguie un aliat de-al nostru.

VIZITIUL

Urgisitul de mine! Urgisitule rege al tracilor, ți-a fost dat să cunoști pârdașnica Troiei! Grozav ți-au pus capăt vieții!

CORIFEUL

Tu cine ești din aliați? Vederea-mi este tulbure pe întuneric și nu pot să te deslușesc.

VIZITIUL

Unde-aș putea să dau de poruncitorii Troiei? Unde să-l aflu pe Hektor? Unde s-a dus să doarmă sub ocrotirea scutului său? Căruia din căpitanii oștirii, neadormit, să-i spun, ai, ai, ai, ai! Pacostea ce-am îndurat-o, ce ne-au făcut pe ascuns t icăloșii și-apoi au plecat? Dar cât de vădit e doliul urzit poporului trac!

CORIFEUL

Atât cât pot să înțeleg, armatei tracilor i s-a-ntâmplat un mare rău.

VIZITIUL

Armata e ca și pierdută, regele s-a năruit, lovit mișelește, ai, ai, ai, ai!

Rana mă chinuie, sunt vătămat de moarte. Cât îmi doresc de mult să mă sting! De ce-a trebuit să mor fără slavă și Rhesos la fel, aici, unde-am ținut să venim în sprijinul Troiei?

CORIFEUL

El n-a vorbit în ghicitori, ci ne-a vestit nenorociri; e limpede, după cum ți-pă, că aliați de-ai noștri au pierit.

VIZITIUL

Ne prigonește răul, dar la năpastă se adaugă rușinea, și astfel răul e de două ori mai mare. O moarte glorioasă, de vreme ce suntem sortiți pieirii, socot că este dureroasă pentru cel ce moare; și cum n-ar fi? Dar pentru cei rămași în viață e temei de fală și-aduce faimă bună unei case.

Noi din neprevădere am pierit și fără glorie.

Hektor ne-a arătat cu mâna-i locul unde să ne facem tabăra și ne-a împărtășit parola. Dormeam pe glie, sfârșiți de oboseală.

Armata, în pofida nopții, nu era păzită de străjeri, nici armele nu se aflau, cum se obișnuiește, între rânduri; iar caii nu erau legați de care; bag seamă, regele fusese încu-noștințat că voi erați acum cei mai tari în bătălii și că amenințați cu nimicirea navele dușmane.

Așa, nebănuind nimic, dormeam, topiți de oboseală.

Eu, ca o slugă grijulie, mă trezesc din somn și cailor stăpânului le torn o strașnică măsură de nutreț, cu gândul că în zori urma să-nceapă lupta. Și văd atunci, în bezna nopții, doi oameni ce dădeau târcoale taberei. Mă mișc, ei se pitesc, înfricoșați, apoi se scoală și-o tulesc de fugă. Le strig să nu se mai apropie de oaste; credeam că erau niscai aliați, umblând să fure. Nu mi-au răspuns nimic; mai multe nu știu, căci m-am întors la patul meu și-am adormit.

Și iată ce vedenie-am avut în somn.

Caii pe care îi hrănisem și pe care-i conduceam din car, stând în picioare lângă Rhesos, i-am văzut cum ți se pare că-i zărești în vis; doi lupi li se urcaseră-n spinare și biciuiau pielea fugarilor cu cozile, ca să-i stârnească. Ei nechezau, își revărsau pe nări mânia, și, scuturându-și coamele, se răzvrăteau.

Voind să scap fugarii de dihanii, mă trezesc, înfiorat de spaima nopții. Mă scol din așternut și-aud horcăituri de muribunzi.

Atunci mă plec asupra tânărului meu stăpân și, vai, fusese junghiat, trăgea să moară; sângele

lui, fierbinte încă, țâșni în valuri peste mine.

Mă-nalț și sar, dar nu am armă la-ndemână. Îmi caut sulița din ochi, mă-ndrept s-o iau, când, iată, un bărbat se iscă lângă mine și-mi lovește pântecul cu spada. Era un om vânjos; am înțeles după puterea loviturii ce m-a brăzdat, rănindu-mă adânc.

M-am prăbușit cu fața-n jos. Mișeii au luat fugarii înhămați la car, i-au îmboldit și duși au fost, în goană.

Ai! Ai! Durerea mă căznește, nu pot să mă îndrept, sărmanul!

Acest prăpăd eu l-am văzut cu ochii mei.

Dar cum au răposat cei morți nu pot să știu, nici mâna cui i-a fulgerat. Totuși înclin să presupun că sunt prieteni cei care ne-au îndoliat.

CORIFEUL

O vizitiule năpăstuit al tânărului rege trac, nu-i bănuiești că-ai făcut omorul decât pe dușmani. Dar însuși Hektor a aflat nenorocirea. El vine și împărtășește, cum e cuvenit, necazul tău.

(Revin în scenă Hektor și însoțitorii înarmați.)

HEKTOR

(adresându-se Corului)

Voi sunteți pricina acestor mari năpaste. Cum? Spioni dușmani s-au strecurat aici, fără ca voi să-i fi văzut? Rușine să vă fie! Au junghiat o groază de războinici și nu v-ați dat silința să-i împiedicați când au intrat în tabără, și nici când au ieșit. Pe cine alții trebuie să-i pedepsesc, de nu pe voi? Căci voi erați datori, mai spun o dată, să stați de veghe peste-armată.

Spionii, fără să fi fost loviți, s-au dus și trebuie că râd vârtos de lașitatea frigienilor și a lui Hektor, comandantul lor.

Luați aminte bine, mă jur pe tatăl Zeus, pentru asemenea greșeală, v-așteaptă biciul sau tăierea capului; de nu, puteți să-l socotiți pe Hektor un nimic și-un papă-lapte.

CORUL Antistrofă

Cât de mare, de mare... O suveran al cetății, pacostea s-a petrecut când venisem să te vestim că în jurul flotei ardeau focuri aprinse de-armata hellenilor. Noi toată noaptea n-am închis ochii, n-am adormit și nici barem n-am ațipit, jurăm pe izvoarele râului nostru Sirnois. Nu fi pornit împotriva-ne, rege; în cele-ntâmpilate n-avem vreo vină.

Dacă, odată, pe urmă, te vei lămuri că, fie prin faptă, fie prin vorbă, nu ne-am făcut datoria, poți să ne-ngropi de vii sub pământ; nu te rugăm să ne ierți.

VIZITIUL

De ce-i ameninți pe străjeri? Eu unul nu-s aheu; nici tu nu ești. De ce încerci, printr-o urzeală de minciuni, să-mi spulberi bănuielile? Omorul tu l-ai săvârșit. Alt vinovat noi nu vom recunoaște, nici oamenii uciși, nici noi, răniții.

Ar trebui să ții o lungă cuvântare iscusită ca să mă convingi că nu ți-ai omorât prietenii, că nu dorința de-a lua fugarii regelui te-a îmboldit să-ți dai pieirii aliații, pe care i-ai rugat mereu, stăruitor, să vină. Ei au sosit și-acum sunt morți.

Chiar Paris, când a pângărit căminul gazdei lui, n-a fost așa de vinovat ca tine când i-ai stins pe aliați. Doar n-o să spui că-a fost argeu cel care a venit să ne sfârșească.

Și cine-ar fi putut să treacă, nevăzut, prin cetele troienilor și să ajungă pân' la noi? Voi înaintea noastră vă găseați, tu și armata frigiană.

Dar cine-a fost rănit dintre ai tăi și cine a murit, dacă, așa cum zici, dușmanii sunt cei care au pătruns aici? În schimb, dintre ai noștri, unii sunt răniți iar alții, nimeriți mai strașnic, nu mai văd lumina soarelui.

Pe scurt, noi nu învinuim nici un argeu. Care dușmani, de-ar fi ajuns în tabără, puteau să afle cortul regelui prin beznă doar dacă vreun zeu nu i-a-nvățat pe ucigași? Ei nu știau nici barem că

venise Rhesos.

Astfel de lămuriri nu-s decât goală născocire.

HEKTOR

Avem încă de multă vreme aliați, de când au năvălit aheii pe pământul țării, dar niciodată, după știrea mea, nu ne-au adus învinuire; ești cel dintâi care o face.

De nu aș ține niciodată la cai atât de mult încât de dragul lor să-mi nimicesc prietenii! Această crimă este a lui Odysseus. Nu-i altul din argei care s-o fi urzit și împlinit vreodată.

Mi-e frică, inima mi-e tulburată, că s-ar putea să-l fi ntâlnit pe Dolon și să-l fi ucis. Căci, iată, e plecat de mult și încă nu se-arată.

VIZITIUL

Eu nu știu cine-ș Odysseii despre care îmi vorbești, în schimb, cei care ne-au lovit pe noi nu sunt dușmanii.

HEKTOR

Prea bine. Dacă asta-ți place, crede ce poțtești.

VIZITIUL

O patrie, de ce nu mi-a fost dat să mor acasă?

HEKTOR

Să nu mori! Gloata morților e și așa destul de mare.

VIZITIUL

Eu încotro să mă îndrept, fără stăpân, de unul singur?

HEKTOR

Te vei adăposti în casa mea și rana ți-o vom vindeca.

VIZITIUL

Cum ar putea să mă-ngrijească niște mâini însângerate?

HEKTOR

Nu va-nceta odată tracul ăsta să dea glas mereu aceleiași învinuiri?

VIZITIUL

Să piară ucigașul! Eu prin cuvântul meu nu te țintesc pe tine, așa cum dai să se-nțeleagă; Dreptatea știe cine-i vinovatul.

HEKTOR

(cătore însoțitorii săi)

Susțineți-l și duceți-l în casa mea și îngrijiți-l bine, să nu ne afle vină.

(în timp ce vizitiul iese, sprijinit de câțiva ostași, se adresează celorlalți.)

Voi mergeți și găsiți-i pe cei rămași în Troia, pe Prâamos și pe bătrâni; grați-le să-ngroape aliații morți la coturile drumurilor publice.

CORUL

De ce, după marea izbândă a Troiei, un zeu dușmănos prăvale iarăși cetatea în doliu?

Ce pregătește-mpotriva noastră? Ai! Ai!

(Muza Terpsichora se ivește deasupra scenei, ținând în brațe trupul neînsuflețit al lui Rhesos.)

Ah! Cine-i, rege, zeița care, deasupra frunților noastre, ține în brațe un mort încă plin de sânge? Ne umple de teamă această ivire.

MUZA

Priviți-mă, nu vă oprește nimeni, .

— Troienilor. Sunt Muza cinstită de înțelepți, una din cele fiouă surori. Venit-am, văzându-mi feciorul drag ucis de vrăjmași mișelește. Cel care l-a omorât, Odysseus, vicleanul, va fi osândit într-o zi, cum i se cuvine.

Strofă într-un cântec de jale, țâșnit din adâncul inimii mele, te plâng, copile! Crâncenă este

durerea de mamă! De ce ai venit la Troia? Fără noroc, blestemată, călătorie! De ce ai plecat, îndărătnic, în pofida muștrărilor mele, în pofida rugămintelor tatălui tău? Vai mie! Cât sufer din pricina ta, o, față nespuse de dragă, nespuse de dragă, copile, vai mie!

CORIFEUL

Atâta cât îmi este-ngăduit, deși nu sunt din spița ta divină, jelesc și eu pentru vlăstarul tău.

MUZA Antistrofă

O, de-ar pieri Diomedes! O, de-ar pieri Odysseus, cel ce mă lasă fără copil, răpunându-mi nobilul fiu care n-avea pereche!

Piară Helena, ce și-a părăsit căminul, plecând peste mări cu ibovnicul său frigian! Din pricina ei te-ai sfârșit sub Ilion, fiu preaiubit, ai căzut la Troia; din pricina ei numeroase cetăți fost-au golite de vajnicii lor războinici.

Amarnic mi-ai frânt inima cât erai viu, fecior al lui Philammon, amarnic când ai coborât în Hades! Din semeția ce te-a năruit și din gâlceava ta cu Muzele mi s-a-ntâmplat c-am zămislit acest nefericit copil.

Trecând prin apele învolburate ale lui Strymon, am fost luată în culcușu-i roditor de zeul râului, când mă duceam cu celelalte Muze spre muntele bogat în aur, Pangaion; mergeam cu instrumentele la noi, să dăm o mare luptă muzicală, iscată de ilustrul, iscusitul Thamyris, pe care l-am orbit apoi, deoarece și-a răs adeseori de arta noastră.

Când te-am născut pe tine Rhesos eu, din sfială față de surori, față de fecioria lor, te-am slobozit în apele vijelioase ale lui Strymon. Iar tatăl tău, ca să te instruiască, nu te-a dat în grija unor mâini de muritor, ci fetelor izvoarelor.

Crescut întru virtute de fecioare, tu ai domnit peste poporul trac și-ai fost întâiul dintre toți războinicii, copile.

Atâta vreme cât n-ai părăsit pământul Traciei, să-ți mâni la luptă cetele de care iubitoare, nu-mi era teamă că te voi vedea murind.

Eu nu-ți îngăduiam să mergi vreodată la cetatea Ilion, știind ce soartă ți se hărăzise. Însă soliile lui Hektor și multele chemări ale bătrânilor cetății te-au hotărât să pleci, ca să le dai prietenilor ajutor.

Tu singură, Athena, ai cășunat nenorocirea, nu Odysseus, nici fiul lui Tydeus; ei doar făptași au fost, nu punători la cale. Nu crede că de asta n-aș avea habar.

Totuși, noi Muzele, Surorile, cinstim în chip deosebit orașul tău și pe pământul tău ne-ntoarcem cel mai des; acestora Orpheus le-a-mpărțășit misterii de nespuse și el era văr bun cu Rhesos, pe care l-ai ucis. Musaios, veneratul cetățean atenian, bărbatul, prin înțelepciunea lui, cel mai deplin, a dobândit de la Apollon măiestria, și de" la noi, Surorile.

Drept plată, țin în brațe trupul fiului meu mort și îl bocesc.

Dar nimenea n-ar ști mai bine să-i plângă soarta decât mine.

CORIFEUL

Degeaba vizitiul trac, o Hektor, ne-a învinovățit că noi am pus la cale crima.

HEKTOR

Aceasta o știam; nu-mi trebuia prezicător să-mi spună că Rhesos a căzut în plasa uneltirilor lui Odysseus.

Oare când am văzut războinicii Helladei tăbărând pe glia noastră, nu trebuia să le trimit prietenilor soli, cerându-le să vină în ajutorul Troiei? Ba le-am trimis. Și regele-a venit – ținea de datoria lui – să-mpărțășească greul nostru. Fără-ndoială, moartea lui mă întristează și-acum sunt gata să-i ridic mormântul și pe rugul lui să ard belșug de straie scumpe. El ca prieten a venit și a plecat răpus de soartă.

MUZA

Nu. Rhesos nu va coborî în negrele pământului adâncuri; atât de mult am s-o implor să-mi dea-napoi sufletul lui pe tânăra nevastă a lui Hades, fiica proteguitoarei roadelor, Demeter. Ea trebuie prietenilor lui Orpheus să le arate prețuire.

Și totuși, pentru mine, fiul meu pe viitor va fi precum un mort ce nu poate vedea lumina zilei, căci nu va mai urca nicicând acolo unde voi fi eu și nu-și va mai privi vreodată mama.

Într-un pământ cu vine de argint, om-zeu, ascuns în peșteri, el va viețui, asemenea profetului lui Bakchos ce locuiește-n stânca muntelui, pe Pângaion; el va fi venerat ca zeu al celor ce iau parte la misterii.

Dar doliul meu va fi mai lesne de-ndurat decât acela al zeiței mării, căci se va stinge și vlăstarul ei, precum e ho-tărărea sorții.

Întâi pe tine, Rhesos, te vom jeli în cântecele noastre, apoi pe Achilles, fiul zeiței Thetis, îl vom plânge. Pal-lâs-Athena, care te-a ucis, nu va putea să-l mai salveze; atare lovitură, din tolba lui Loxas, îl va doborî!

O voi, năpaste ale facerii de prunci, o chinuri ale muritorilor, oricine știe limpede ce sunteți va trăi fără copii; nu-i va mai naște, ca pe urmă să-i îngroape!

(Muza, cu leul lui Rhesos în brațe, dispare.)

CORIFEUL

De îngroparea tracului se îngrijește maică-sa. Dar, Hektor, dacă vrei să împlinești ce ai în gând, acum e clipa: iată zorii zilei.

HEKTOR

Porniți, dați aliaților poruncă să se-narmeze grabnic și să-nhame perechile de bidivii la care, s-apuce torțe-n mâini și să aștepte chemarea trâmbiței tyrrheniene! Sfărmând lucrările de apărare, le voi străpunge-aheilor armata și flota de pe țarm o voi aprinde. Sunt sigur, azi troienii vor vedea, în același timp cu razele de soare, cum le răsare ziua liberării.

CORUL

Ascultați-l pe rege. Plecați și duceți poruncile lui aliaților noștri. Poate că zeul care ține cu noi ne va da biruința.

SFÂRȘIT